

DATUM 8-6-2022

AAN Commissie RGW

VAN Rob van Muilekom en Mirjam Sterk

ONDERWERP Inventarisatie stikstof als mogelijk knelpunt voor woningbouwplannen (2022-2029)

Geachte leden van de commissie Ruimte, Groen, Water en Wonen,

Graag informeer ik u over de inventarisatie van stikstof als mogelijk knelpunt voor woningbouwplannen (2022-2029). Het Programma Versnelling Woningbouw heeft laten onderzoeken in hoeverre stikstof mogelijk een knelpunt vormt voor de woningbouwplannen in de provincie Utrecht die gepland zijn in de periode 2022 tot 2029. Er is gerekend met de openbare woningbouwplannen die in oktober 2021 in het planregistratiesysteem¹ waren opgenomen. Met deze resultaten gaan we met gemeenten het gesprek aan om te kijken wat wij als provincie kunnen betekenen in het geval stikstof een knelpunt is. Hierover vindt afstemming plaats met de Taskforce Stikstof van de provincie.

Op dit moment is niet precies inzichtelijk in hoeverre stikstof daadwerkelijk een knelpunt is voor de woningbouwplannen genoemd in het onderzoek. Daar moeten de gesprekken met de gemeenten meer duidelijkheid over geven. Gezien de gevoeligheden met betrekking tot stikstof en woningbouw willen we voorkomen dat 'de cijfers een eigen leven gaan leiden' waardoor een verkeerd beeld kan ontstaan van de omvang van stikstof als knelpunt. Daarom worden de resultaten niet openbaar gemaakt.

Resultaten onderzoek

Voor circa 690 openbare woningbouwplannen (periode 2021-2029) is berekend of stikstofdepositie een potentieel knelpunt is. Vanwege het grote aantal plannen waarvoor dit onderzoek is uitgevoerd, zijn de berekeningen geautomatiseerd uitgevoerd met een generieke rekentool (AERIUS). In deze rekentool zijn aannames gedaan m.b.t. verkeersgeneratie in relatie tot het aantal woningen. Er kon geen rekening worden gehouden met eventuele mogelijkheden om intern te salderen². Dat is afhankelijk van locatiespecifieke factoren en dient per plan te worden bekeken (in overleg met gemeenten).

Uit het onderzoek blijkt dat voor circa 62 van de woningbouwprojecten (harde en zachte plannen) in de provincie Utrecht stikstof mogelijk een knelpunt is. Tussen deze woningbouwprojecten zitten een aantal projecten met grote aantallen woningen in bijvoorbeeld gemeente Utrecht en Woerden. Welke plannen dit precies zijn, en om hoeveel woningen dit gaat, moet met de desbetreffende gemeenten worden besproken.

Het is niet gezegd dat deze plannen geen doorgang kunnen vinden. In veel gevallen kan met interne saldering, of aanpassing van bijvoorbeeld parkeernormen (autogebruik) een woningbouwproject wel doorgang vinden. Indien geen mogelijkheden zijn om intern te salderen, moeten andere oplossingen worden gezocht. In het verleden konden woningbouwplannen wel doorgang vinden door ruimte uit het Stikstofregistratiesysteem (SSRS).

¹ De openbare plannen uit het planregistratiesysteem zijn als vertrekpunt genomen voor dit onderzoek omdat daarmee ook de ligging van de locaties kon worden gebruikt.

² Bij intern salderen vindt met de nieuwe activiteit netto niet meer stikstof depositie plaats ten opzichte van de oude activiteit

Recente ontwikkelingen

SSRS

In haar kamerbrief van 1 april 2022 heeft de minister van LNV aangegeven dat vanaf heden de landelijke snelheidsmaatregel niet meer gebruikt mag worden voor vergunningverlening vanuit het SSRS³. Dit heeft directe gevolgen voor woningbouwprojecten waarvoor intern salderen geen mogelijkheden biedt: deze kunnen (voorlopig) geen vergunning krijgen vanuit het SSRS en zullen (onbekende) vertraging oplopen.

Mogelijk zal binnenkort het SSRS weer worden opengesteld met nieuwe stikstofdepositieruimte die beschikbaar komt vanuit bijvoorbeeld de regeling sanering van varkenshouderijen. In hoeverre woningbouwprojecten in provincie Utrecht hiervan gebruik kunnen maken, is nog niet bekend en zal moeten worden onderzocht. Op dit moment ziet het er naar uit dat dit maar beperkte ruimte oplevert voor woningbouwprojecten in provincie Utrecht.

Mogelijk zal het SSRS door het Kabinet op termijn worden aangevuld met aanvullende bronmaatregelen om gebiedsgerichte aanpak mogelijk te maken (bijvoorbeeld Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden). In hoeverre dit iets oplevert voor provincie Utrecht is nog niet bekend.

Partiële vrijstelling bouwfase

Met de inwerkingtreding van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering op 1 juli 2021 is het niet nodig om woningbouwplannen tijdens de bouwfase te toetsen op depositie van stikstof (omdat het een tijdelijkheid betreft).

Mogelijk vervalt deze vrijstelling vanwege recente juridische bezwaren. Dit kan directe gevolgen hebben voor woningbouwprojecten in provincie Utrecht omdat in veel gevallen tijdens de bouwfase sprake is van (geringe) depositie op een N2000 gebied. De uitspraak van de Raad van State wordt in juni/juli 2022 verwacht.

Duiding resultaten onderzoek – overleg gemeenten

Vanwege de urgentie worden momenteel met de desbetreffende gemeenten gesprekken gevoerd om te inventariseren welke woningbouwprojecten concreet vertraging oplopen/stagneren als gevolg van stikstof. Sommige gemeenten hebben in de verkennende gesprekken aangegeven dat niet bij alle projecten intern salderen mogelijk is. Nu het onduidelijk is of het SSRS een oplossing biedt, moet worden gekeken naar mogelijkheden om bijvoorbeeld extern te salderen. Gezamenlijk met de Taskforce Stikstof wordt gekeken welke mogelijkheden er zijn (bijvoorbeeld oprichten doelenbank). Op dit moment is extern salderen nog niet opengesteld in de provincie Utrecht. Dit kent verschillende juridische (en financiële) implicaties die moeten worden onderzocht en afgewogen.

Indien de partiële vrijstelling voor de bouwfase vervalt, kan dat ook een knelpunt opleveren voor diverse woningbouwprojecten.

Het onderzoek laat zien dat stikstof in potentie een knelpunt is voor een deel van de geplande woningen waardoor mogelijk extra uitval of vertraging van woningbouwplannen kan ontstaan. Gezien de urgentie van de woningbouw is planuitval en/of vertraging onwenselijk.

Vervolg

De gemeenten hebben aangegeven om de komende maanden voor 'hun' woningbouwprojecten de impact van stikstof te bekijken. Dit mede in relatie tot 'het Utrechts bod' t.a.v. woningbouw. Hierbij worden indicatieve afspraken gemaakt tussen provincie en ministerie BZK over het provinciale aandeel in de nationale woningbouwopgave om in periode t/m 2030, 900.000 woningen te realiseren.

Vrijdag 10 juni presenteert het Rijk de regionale plannen voor de stikstofproblematiek. In de komende maanden zal duidelijkheid ontstaan over de impact op de woningbouwplannen. Zodra wij meer inzicht hebben, zullen wij u hierover informeren.

³ Hoofdlijnen van de gecombineerde aanpak van natuur, water en klimaat in het landelijk gebied, en van het bredere stikstofbeleid, dd 1 april 2022